

AgriSafetyNet

Agricultural Safety Through Lifelong Learning

2019-1-SK01-KA202-060645

Modul 4

RIADENIE PREVENČIE PRACOVNÝCH RIZÍK

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Modul 4 - Riadenie prevencie pracovných rizík

1. Systémy riadenia prevencie pracovných rizík

1.1. Politika prevencie pracovných rizík

Poľnohospodárske práce, najrozšírenejší typ zamestnania na svete, sa stali hlavným predmetom záujmu kvôli problémom v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia spôsobeným biologickými faktormi, chemickými látkami, ergonómickými rizikovými faktormi, hlukom, psychosociálnymi rizikovými faktormi, rádiáciou, vibráciami a pracovným prostredím (Papkalla & Collison, 2017): choroby prenášané potravinami, HIV / AIDS, úrazy, choroby spojené s hospodárskymi zvieratami, choroby pohybového aparátu, strata sluchu vyvolaná hlukom, expozícia pesticídmi, problémy s reprodukciou, choroby dýchacích ciest, podvýživa, choroby prenášané vektormi. (Frank *et al.*, 2004; Hawkes & Ruel, 2006; Wolf *et al.*, 2018). **Poľnohospodárstvo** je spolu s hotelmi, reštauráciami a stavebníctvom sektormi, ktoré sú najviac zasiahnuté dlhou pracovnou dobou (tendinitída bicepsu, zlomeniny kľúčnej kosti, zmrznuté rameno, osteoartritída glenohumerálneho kĺbu, náraz, tendinopatia / natrhnutie rotátorovej manžety, burzitída ramena, dislokácia ramena, zlomeniny ramena, vyklíbenie ramien) (Leka & Jain, 2010).

Zem alebo pôda v nebezpečnom stave sú pôdy s vysokým rizikom kontaminácie nebezpečnými látkami (poľnohospodárske chemické činidlá, ťažké kovy, iný priemyselný odpad) (Zhang, 2003). Poľnohospodársky odpad však môže byť nebezpečný aj vtedy, ak obsahuje falšované a nekvalitné chemikálie alebo z dôvodu neadekvátnej prepravy, nedostatočnej koordinácie medzi príslušnými orgánmi, slabého presadzovania už zastaraných právnych predpisov, nízkej úrovne informovanosti a kapacity, zlého skladovania, nepriechodnej kontroly hraníc a obmedzeného množstva alebo zlej kontroly kvality (WHO, 2016, 2019a).

Mali by sa brať do úvahy aj environmentálne a poľnohospodárske faktory infekčných chorôb z chudoby (intenzifikácia poľnohospodárstva, zmena podnebia, priehrady, jazerá a zavlažovacie systémy, ekologické narušenie a kontaminácia a zmeny v lesníctve). (WHO, 2013).

Nanotechnológia („odvetvie technológií, ktoré sa zaoberá rozmermi a toleranciami menej ako 100 nanometrov, najmä manipuláciou s jednotlivými atómami a molekulami“ - Lexico), ktorá ponúka značné príležitosti pre vývoj inovatívnych produktov a aplikácií pre poľnohospodárstvo, môže mať tiež negatívny dopad na ľudské zdravie (FAO & WHO, 2013).

Jedná sa o to, že počet **neprenosných chorôb** súvisiacich s poľnohospodárstvom (WHO & UNO, 2018; Wolf *et al.*, 2018) je obrovský: rakovina (prsník, krčok maternice, kolorektálny karcinóm, pečeň, pľúca, prostata, žalúdok), kardiovaskulárne choroby (cerebrovaskulárne choroby, vrodené a iné srdcové choroby, trombóza žíl, pľúcna embólia, srdcový infarkt,

ochorenie periférnych tepien, mŕtvica), chronické ochorenia dýchacích ciest (astma, chronická obštrukčná choroba pľúc, cystická fibróza, pľúcne choroby z povolania, ako napríklad čierne pľúca, pľúcna hypertenzia) a cukrovka (typy 1 a 2).

Neúmyselné otravy každoročne zabijú odhadom 355 000 ľudí na celom svete. V rozvojových krajinách (kde sa vyskytujú dve tretiny týchto úmrtí) sú takéto otravy spojené s **nadmerným vystavením toxickým chemikáliám a s ich nesprávnym používaním**. V mnohých takýchto prostrediach môžu byť toxické chemikálie vypúšťané priamo do pôdy, vzduchu a vody - z priemyselných procesov, celulózových a papierenských závodov, kožiarskych procesov, baníctva a **neudržateľných foriem poľnohospodárstva** - v množstvách alebo rozsahu, ktoré presahujú znesiteľné hodnoty pre ľudské zdravie. (World Health Organisation)

Vzhľadom na identifikované a vyhodnotené riziká, vrátane nebezpečenstiev súvisiacich s **ergonómiou** (ergonómia je „štúdia efektívnosti ľudí v ich pracovnom prostredí“ - Lexico), by mal farmár prijať **preventívne opatrenia** aby vyriešil:

- Novo identifikované nebezpečenstvo rýchlym a efektívnym spôsobom;
- Ergonomické riziká, ktoré sú identifikované pri plánovaní implementácie zmeny pracovného prostredia alebo vybavenia, postupov, procesov alebo pracovných povinností.

Preventívne opatrenia sú všetky užitočné, praktické a účinné metódy, ktoré umožňujú predchádzať vzniku nebezpečnej situácie riadením súčasných pracovných podmienok, existujúcich činností alebo súčasných nebezpečenstiev.

Napríklad pri manipulácii s **pesticídmi** by mali poľnohospodári venovať pozornosť takým aspektom, ako je aplikácia / postrek, klasifikácia / označovanie, likvidácia, expozícia, prvá pomoc, zdravotné problémy, miešanie, osobné ochranné prostriedky, následné použitie, rozliatie a preprava. (Fait *et al.*, 2001; WHO & FAO, 2019).

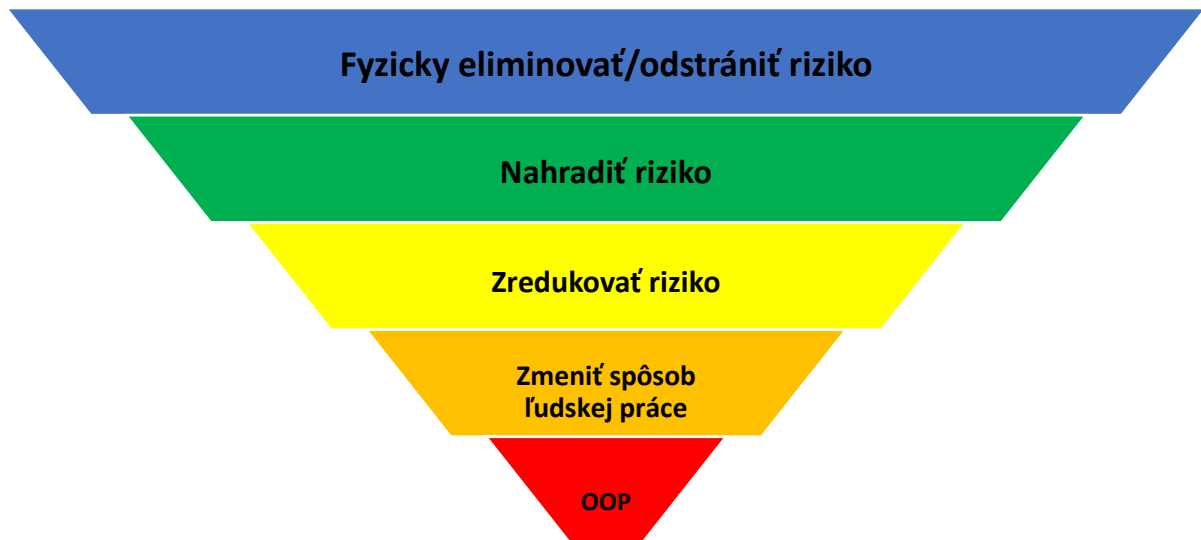
<https://www.bing.com/images/>

Preventívne opatrenia sú nasledujúce (*Hazard Prevention Program Guide*, 2014; OSHA, 2016):

- a) **Fyzické vylúčenie / odstránenie nebezpečenstva**: stroj, vec, stav alebo činnosť, ktorá predstavuje nebezpečenstvo, sa nahradí iným strojom, vecou, stavom alebo činnosťou, ktorá vylučuje pôvodné nebezpečenstvo a ktoré nevytvára nové nebezpečenstvo;

napríklad detoxikácia poľnohospodárstva od vysoko nebezpečných pesticídov je možná pomocou integrovanej ochrany proti škodcom, tj. starostlivým zvážením všetkých dostupných techník kontroly škodcov a následnou integráciou vhodných opatrení, ktoré odrádzajú od vývoja populácií škodcov a udržuju pesticídy a iné zásahy na úrovniach, ktoré sú ekonomicky opodstatnené a znižovať alebo minimalizovať riziká pre ľudské zdravie a životné prostredie pomocou správnych poľnohospodárskych postupov, nízkorizikových chemických pesticídov, mikroorganizmov (baktérie, huby, vírusy), prirodzených nepriateľov škodcov (rastlín a zvierat), monitorovania škodcov, semiochemikálií (chemické látky alebo zmesi uvoľňované organizmom, ktoré ovplyvňujú správanie iných jednotlivcov) a systémy udržateľného poľnohospodárstva (FAO & WHO, 2019); zoznamy nebezpečných pesticídov sa neustále aktualizujú (Montreal Protocol, 1989; Stockholm Convention, 2004; and Rotterdam Convention, 2004 – cf. WHO, 2019b);

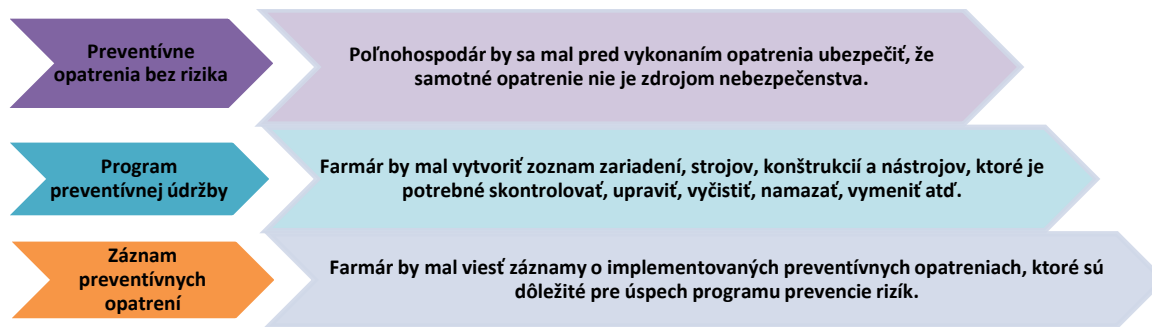
- b) **Výmena / nahradenie rizika:** ak farmár nemôže vylúčiť nebezpečenstvo, môže sa ho pokúsiť znížiť pomocou kontrolných techník, ktorých cieľom je znížiť intenzitu nebezpečenstva, ak by nastalo, zabrániť vzniku nebezpečnej situácie alebo vylúčiť rizikové úlohy; napríklad nákup tichého vybavenia a náradia;
- c) **Zníženie rizika;** vrátane jeho izolácie: napríklad kontrola nebezpečenstva hluku;
- d) **Zmena spôsobu práce ľudí:** napríklad stanovenie časových limitov;
- e) **Poskytovanie osobných ochranných prostriedkov (OOP):** ak farmár nemôže znížiť nebezpečenstvo, mal by sa chrániť proti nebezpečnej udalosti alebo znížiť rozsah možných škôd. Existujú dva typy ochrany - skupinová a osobná:
  - **Skupinová ochrana** spočíva v blokovaní alebo oddelení nebezpečenstva od zamestnanca: napríklad odoslanie hlučného zariadenia mechanikovi na opravu;
  - **Osobná ochrana** zahŕňa poskytnutie ochranných prostriedkov alebo oblečenia zamestnancom, ako je maska proti prachu, štuple do uší, okuliare (ochranné okuliare), štít na tvár, dobre viditeľný odev (pokryvky hlavy, rukavice, bundy, nohavice, oblečenie do dažďa, košeľa, mikina), ochranné topánky, ochranná prilba, ochranné rukavice, dámske oblečenie.

<https://www.bing.com/images/>

Aby sa zabránilo zlyhaniu, ktoré by mohli viesť k ohrozeniu zamestnancov, musí poľnohospodár ako súčasť **preventívnych opatrení** vyvinúť a implementovať súbor **manažérskych techník** (ktoré majú za cieľ znížiť riziko) (*Hazard Prevention Program Guide*, 2014; *OSHA*, 2016):

- a) **Preventívne opatrenia bez rizika:** pretože preventívne opatrenie riadi súčasný pracovný stav, existujúcu činnosť alebo súčasné nebezpečenstvo, farmár by sa mal pred vykonaním opatrenia ubezpečiť, že samotné opatrenie nie je zdrojom nebezpečenstva. Ak namiesto vysokozdvížneho vozíka namontuje dopravný pás, musí sa ubezpečiť, že je v súlade s platnými bezpečnostnými normami. Ak vznikne nové nebezpečenstvo, musí sa s ním čo najskôr vysporiadať: napríklad pri označovaní plôch pre chodcov by sa mal farmár ubezpečiť, že to nespôsobí nebezpečné preťaženie vysokozdvížnych vozíkov na inom mieste, nainštalovať zrkadlá tak, aby operator vozíka videl chodcov pred zákrutou atď.
- b) **Program preventívnej údržby:** takýto program spočíva v zostavení zoznamu vybavenia, strojov, konštrukcií a nástrojov, ktoré je potrebné skontrolovať, upraviť, vyčistiť, namazať, vymeniť atď.; vypracovanie harmonogramu údržby; popis postupov údržby; zaznamenanie dokončenej práce; overovanie postupu prác; a hodnotenie efektívnosti. Je to povinné, pretože jej účelom je zabrániť dlhodobému zlyhaniu zariadení, strojov, konštrukcií a nástrojov bežnými kontrolami a opravami opotrebovaných častí: napríklad mechanická údržba, plánovaná kontrola a výmena opotrebovaných brzd na traktore sú nevyhnutné preventívne opatrenia.
- c) **Záznam preventívnych opatrení:** vedenie záznamov o implementovaných preventívnych opatreniach je dôležité pre úspech programu prevencie rizík. Farmár potrebuje tieto záznamy, aby mohol dokončiť ďalšie kroky v procese prevencie.

1.2. Hodnotenie rizika

Aby bolo možné zhodnotiť / vyhodnotiť nebezpečenstvo na jeho farme, mal by farmár vypracovať **identifikáciu rizík** (na zvýraznenie operácií kritických úloh - úloh predstavujúcich významné riziká pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov - a na riziká súvisiace s určitým vybavením z dôvodu vykonávaných činností, zdrojmi energie a pracovnými podmienkami) a **metodikou posudzovania** vrátane metodiky týkajúcej sa **rizík súvisiacich s ergonómiou**, berúc do úvahy nasledujúce dokumenty a informácie:

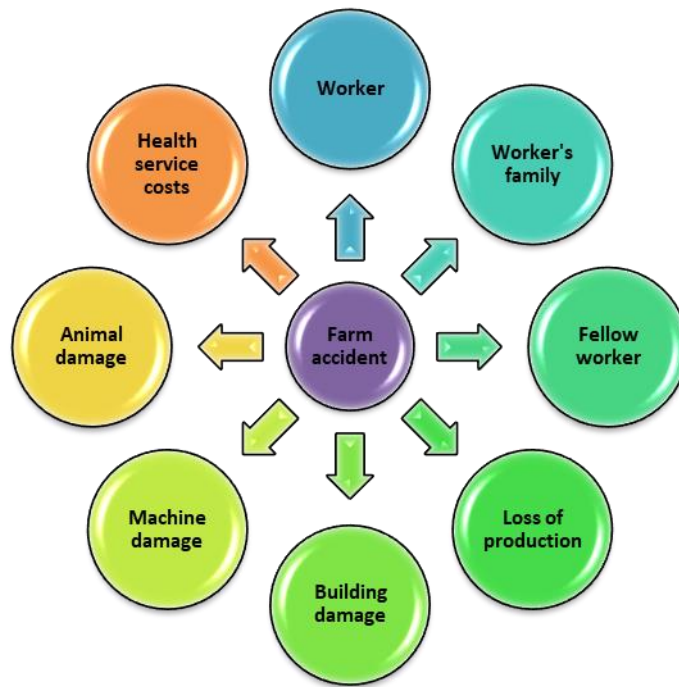
- Hlásenia o rizikách od hociktorého zamestnanca;
- Akékoľvek správy alebo štúdie vlády alebo poľnohospodára týkajúce sa zdravia a bezpečnosti zamestnancov;
- Akékoľvek správy z vyšetrovania nebezpečných udalostí;
- Akékoľvek správy urobené podľa predpisov výborov a zástupcov pre bezpečnosť a zdravie;
- Akékoľvek výsledky inšpekcií na pracovisku;
- Záznamy o prvej pomoci a záznamy o ľahkých zraneniach;
- Záznam o nebezpečných látkach;
- Programy ochrany zdravia na pracovisku;
- Akékoľvek ďalšie dôležité informácie vrátane informácií o ergonómii.

Metodika identifikácie a hodnotenia rizík by mala obsahovať:

- Kroky a časový rámeč na identifikáciu a hodnotenie rizík;
- Vedenie záznamu o rizikách;
- Časový rámeč pre preskúmanie a v prípade potreby prehodnotenie metodiky.

Poľnohospodár môže identifikovať riziká podľa pozorovania úloh, ktoré sa skutočne vykonávajú na rôznych pracovných staniciach každou z týchto **techník identifikácie rizika**: vyšetrovanie nehôd a incidentov, analýza porúch, faktory potenciálnych nehôd, predbežné vyšetrovania, analýza bezpečnosti úloh a inšpekcie pracoviska.

Je dôležité včas identifikovať riziká, pretože nehody na farme ovplyvňujú nielen pracovníka, ale aj celé jeho prostredie (El Batawi, 2004).

Metóda identifikácie sa môže líšiť v závislosti od **veľkosti pracoviska**:

- Na **malej farme** môže byť pre poľnohospodára prínosom identifikovať riziká pre každého jednotlivca, pretože každý jednotlivec vykonáva konkrétne úlohy: napríklad jeden zamestnanec je vodič traktora, zatiaľ čo druhý je traktorista, ktorý sa stará aj o mechanickú údržbu traktorov;
- Na **väčšej farme** je pravdepodobnejšie, že niekoľko zamestnancov zastáva rovnaké pozície: napríklad zberači, mechanici, vodiči traktorov atď. Z toho dôvodu môže byť pre farmára prínosom identifikovať riziká na jednotlivých **pracovných staniciach**;
- Na **ešte väčšej farme** môže byť pre poľnohospodára prínosom identifikovať riziká podľa **pracovnej oblasti**, zoskupiť jednotlivcov a pracovné stanice podľa podobnosti úloh, rizík a riadenia - napríklad na zmiešanej farme, pri chove zvierat, pestovaní plodín, údržbe zariadení atď. - kde by mali byť identifikované riziká: pre všetkých chovateľov zvierat (napríklad vtáčia chrípka - WHO, 2006), pre všetkých pestovateľov plodín, pre všetkých technikov údržby atď.
- Na **veľmi veľkých farmách** môže byť pre poľnohospodára prínosom identifikovať riziká podľa rozdelených **oblastí** alebo podľa **zariadení**, kde je každý majster zodpovedný za výrobu aj za svoj preventívny program.

Po identifikácii rizík by mal poľnohospodár vytvoriť a udržiavať **identifikačný záznam** v tlačenej alebo elektronickej podobe.

Technika identifikácie spočíva v identifikácii piatich zložiek práce:

- Vybavenie (stroje a náradie);
- Materiály (látky a produkty);

- Prostredie;
- Personál;
- Organizácia práce.

Interakcia medzi týmito piatimi zložkami môže byť napríklad pri preprave čerstvej zeleniny na trh:

- **Normálna**, keď je čerstvá zelenina dodávaná maloobchodníkom na ekologickom trhu nákladným autom atď.;
- **Abnormálna**, keď dôjde k nehode, požiaru alebo ochoreniu a čerstvá zelenina sa nedostane na trh.

Pre identifikovanie rizík napríklad pri vedení nákladného vozidla by farmár mal:

- Identifikovať pracovné súčasti (napríklad vozidla);
- Opýtať sa, čo sa môže pokaziť (zranenie chrbta, kolízia, padajúci materiál, horľavý materiál, možné poškodenie časti nákladného vozidla).

Farmár by mal definovať **kroky na identifikáciu rizík a časový rámec na identifikáciu rizika** uvedením nasledujúcich informácií:

- Kto je zodpovedný za identifikáciu: napríklad jednotlivec alebo osoby menované Výborom pre zdravie a bezpečnosť, Výborom pre bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku atď.;
- Ako sa spracúvajú správy o identifikácii: napríklad kompilácia a spracovanie výborom, osobami menovanými výborom atď.;
- Aký je časový rámec: napríklad identifikácia rizík pre množenie zvierat sa musí dokončiť v decembri, pre pestovateľov plodín v apríli a pre mechanikov v novembri;
- Aký je dátum revízie identifikácie: napríklad každé dva roky.

Dôraz by sa mal klásť na identifikáciu, pretože od nej závisí následný preventívny program: hodnotenie rizík, vzdelávanie zamestnancov a vykonávanie preventívnych opatrení.

Farmár by mal identifikovať a vyhodnotiť **riziká na pracovisku** vrátane nebezpečenstiev súvisiacich s ergonómiou v súlade s vyššie uvedenou metodikou, pričom zohľadní nasledujúce skutočnosti:

- Hlásenia o rizikách od hociktorého zamestnanca;
- Následky (skutočné alebo zadržané) vystavenia účinkom rizika na zdravie a bezpečnosť zamestnancov;
- Úroveň vystavenia zamestnancov riziku;
- Frekvencia a trvanie vystavenia zamestnancov riziku;

- Uplatnenie preventívnych opatrení na odstránenie rizík;
- Povaha rizika a v prípade rizík súvisiacich s ergonómiou všetky faktory súvisiace s ergonómiou, ako napr:
  - Okolnosti, za ktorých sa pracovné činnosti vykonávajú, organizácia práce, fyzická náročnosť pracovných činností, pracovné prostredie a pracovné postupy;
  - Vlastnosti zvierat, vybavenia, tovaru, materiálu, osôb, vecí, nástrojov a pracovných priestorov;
- Akékoľvek ďalšie príslušné informácie.

Je veľmi pravdepodobné, že rizík, ktoré sa na farme vyskytnú počas identifikačného kroku, je veľa, čo znemožňuje akýkoľvek zásah do ich kontroly. Preto by mal farmár kriticky preskúmať všetky riziká, aby určil poradie priorit, aby mohol uprednostniť svoje preventívne opatrenia bez toho, aby stratil zo zreteľa konečný cieľ - vylúčenie všetkých rizík na pracovisku alebo, ak nemôžu byť vylúčené, mať ich pod kontrolou.

Poľnohospodár môže nahliadnuť do správ zamestnancov, do záznamu o prvej pomoci, do správ o nebezpečných udalostiach, do záznamu o ľahkých úrazoch a do výkazov kompenzácií svojich pracovníkov, ktoré mu umožnia posúdiť úroveň vystavenia zamestnancov riziku.

Farmár môže použiť akúkoľvek inú metódu hodnotenia, ak zohľadní všetky vyššie uvedené faktory (pri **rizikách na pracovisku**).

1.3. Preventívne plánovanie

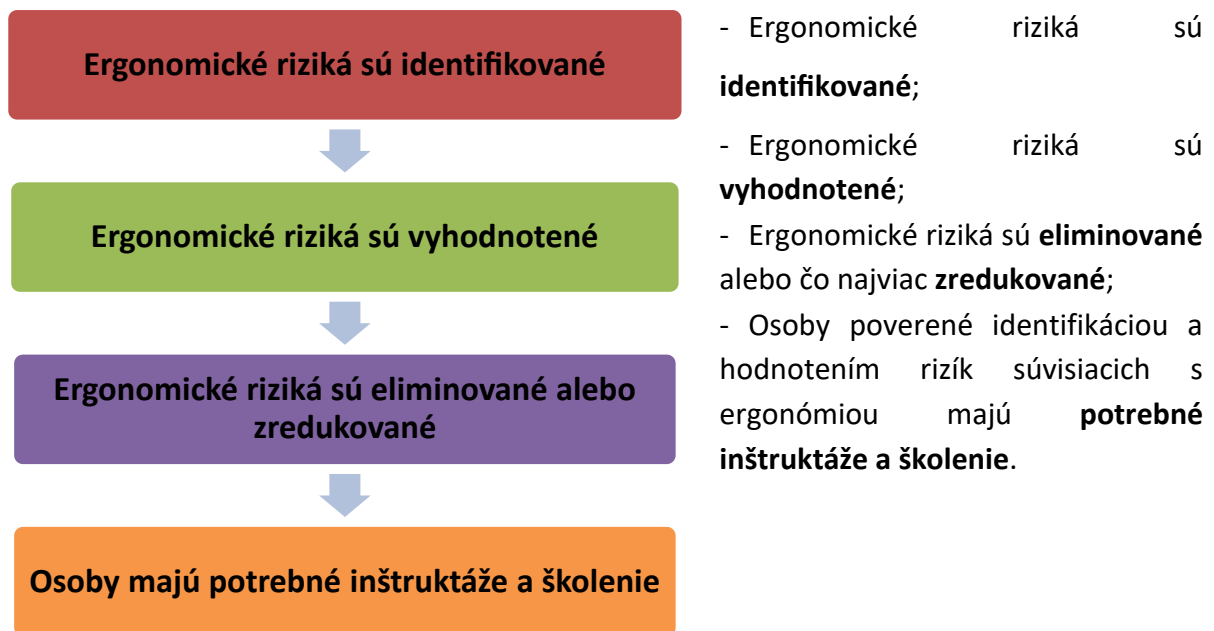

<https://www.bing.com/images/>

Pre implementovanie svojho plánu na prevenciu rizík by farmár mal:

- Vypracovať plán implementácie s uvedením časového rámca pre každú fázu vývoja a vykonávania preventívneho programu;
- Monitorovať pokrok pri implementácii preventívnych opatrení;
- Pravidelne prehodnocovať a v prípade potreby revidovať časový rámec implementačného plánu.

Pri **vykonávaní preventívneho programu** by poľnohospodár mal zabezpečiť:

Existujú dva **spôsoby monitorovania implementácie preventívneho programu**:

- Overiť, či plánované činnosti prebiehali podľa plánu, krok za krokom:
  - Opis opatrenia, ktoré sa má vykonať, a práce, ktorá sa má vykonať (nové pracovné podmienky, nové úlohy, nové technické činnosti, nové práce atď.);
  - Schválenie práce, ktorá sa má vykonať;
  - Zdokumentovať nové pracovné postupy;
  - Poskytnutie školenia zamestnancom;
- Overenie, či sa preventívne opatrenia implementovali podľa plánu: ak sa z nejakého dôvodu oneskorilo vykonávanie plánovaného opatrenia preventívneho programu, poľnohospodár by mal okamžite revidovať harmonogram prác, pretože bude pravdepodobne potrebné posunúť ďalšie plánované práce.

1.4. Odkazy

El Batawi, M. A. (2004). *Health of Workers in Agriculture*. Cairo: World Health Organization Regional Office for the Eastern Mediterranean.

Fait, Antonella, Iversen, B., Tiramani, Manuela, Visentin, Sara & Maroni, M. (2001). *Preventing Health Risks from the Use of Pesticides in Agriculture*. Geneva: World Health Organisation.

Food and Agriculture Organisation & World Health Organisation. (2016). *International Code of Conduct on Pesticide Management: Guidelines on Highly Hazardous Pesticides*. Rome & Geneva. (FAO & WHO, 2016).

- Food and Agriculture Organisation & World Health Organization. (2019). *Detoxifying Agriculture and Health from Highly Hazardous Pesticides: A Call for Action*. Rome & Geneva. (FAO & WHO, 2019).
- Food and Agriculture Organization of the United Nations & World Health Organization. (2013). *State of the Art on the Initiatives and Activities Relevant to Risk Assessment and Risk Management of Nanotechnologies in the Food and Agriculture Sectors: FAO/WHO Technical Paper*. Rome. (FAO & WHO, 2013).
- Frank, A. L., McKnight, R., Kirkhorn, S. R. & Gunderson, P. (2004). Issues of Agricultural Safety and Health. *Annual Review of Public Health*, 25, 225-245. DOI: 10.1146/annurev.publhealth.25.101802.123007.
- Hawkes, Corinna & Ruel, Marie. (2006). The Links Between Agriculture and Health: An Intersectoral Opportunity to Improve the Health and Livelihoods of the Poor. *Bulletin of the World Health Organization*, 84(12), 984-990.
- Hazard Prevention Program Guide*. (2014). Available at: <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/services/health-safety/reports/hazard-prevention.html>. Accessed on May 12, 2020.
- Leka, Stavroula & Jain, Aditya. (2010). *Health Impact of Psychosocial Hazards at Work: An Overview*. Geneva: World Health Organisation.
- Lexico*. Available at: <https://www.lexico.com/>. Accessed on May 12, 2020.
- Occupational Safety and Health Administration. (2016). *Recommended Practices for Safety and Health Programs*. Washington, DC. (OSHA, 2016).
- Papkalla, Ute & Collison, Jane. (2017). *International Minimum Requirements for Health Protection at the Workplace*. Geneva: World Health Organisation.
- Salvi, Cristiana, Frost, Melinda, Popescu, V., Butu, Cassandra, Grbic, Miljana, Grasu, C.-V., Arafat, R. & Nitzan, Dorit. (2018). From Capacity Mapping to Development of a National Response Plan: Increasing Emergency Risk Communication Capacity in Romania. *Public Health Panorama*, 4(1), 38-43.
- Wolf, J., Prüss-Ustün, A., Ivanov, I., Mudgal, S., Corvalán, C., Bos, R. & Neira, M. (2018). *Preventing Disease Through A Healthier and Safer Workplace*. Geneva: World Health Organisation.
- World Health Organisation Regional Office for South-East Asia. (2006). *Public Health Interventions for Prevention and Control of Avian Influenza: A Manual for Improving*

Biosecurity in the Food Supply Chain Focusing on Live Animal Markets. New Delhi. (WHO, 2006).

World Health Organisation Regional Office for South-East Asia. (2016). *Sound Management of Hazardous Wastes from Health Care and from Agriculture*. New Delhi. (WHO, 2016).

World Health Organisation. (2013). *Research Priorities for the Environment, Agriculture and Infectious Diseases of Poverty: Technical Report of the TDR Thematic Reference Group on Environment, Agriculture and Infectious Diseases of Poverty*. Geneva. (WHO, 2013).

World Health Organisation. (2019). *Healthy Environments: Why Do They Matter and What Can We Do?* Geneva. (WHO, 2019a).

World Health Organization & United Nations. (2018). *Noncommunicable Diseases: What Ministries of Agriculture Need to Know*. Geneva & New York, NY. (WHO & UNO, 2018).

World Health Organization Food & Agriculture Organization. (2019). *Global Situation of Pesticide Management in Agriculture and Public Health: Report of A 2018 WHO-FAO Survey*. Geneva & Rome. (WHO & FAO, 2019).

World Health Organization. (2019). *Preventing Disease Through Healthy Environments. Exposure to Highly Hazardous Pesticides: A Major Public Health Concern*. Geneva. (WHO, 2019b).

World Health Organisation. Available at: <https://www.who.int/>. Accessed on May 12, 2020.

Zhang, X. (2003). *WHO guidelines on good agricultural and collection practices (GACP) for medicinal plants*. Geneva: World Health Organisation.

2. Medzinárodné inštitúcie a organizácie

2.1. Medzivládne organizácie

Medzivládne organizácie spolupracujúce v oblasti **ochrany zdravia pri práci** sú **medzinárodné** alebo **regionálne a subregionálne**.

2.1.1. Nasledujú **medzinárodné medzivládne organizácie** pôsobiace v **oblasti zdravia pri práci**:

- **Africká únia (OAU)**, kontinentálna organizácia, ktorej mandátom je podpora politického a ekonomického rastu medzi členskými štátmi a odstránenie kolonializmu a

neokolonializmu z afrického kontinentu. Bola založená 9. júla 2002 a ústredie má v Addis Abebe v Etiópii.

- **Medzinárodná organizácia práce (ILO)**, agentúra OSN, ktorej mandátom je presadzovať sociálnu a ekonomickú spravodlivosť stanovením medzinárodných pracovných noriem. Bola založená 29. októbra 1919 a ústredie má v Ženeve vo Švajčiarsku.
- **Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD)**, hospodárska organizácia, ktorej mandátom je stimulovať hospodársky pokrok a svetový obchod. Bola založená 16. apríla 1948 a ústredie má v Paríži vo Francúzsku.
- **Organizácia amerických štátov (OAS)**, kontinentálna organizácia, ktorej mandátom je posilňovať solidaritu a spoluprácu medzi jej členskými štátmi na západnej pologuli. Bola založená 30. apríla 1948 a jej ústredie je vo Washingtone, DC, USA.
- **Svetová zdravotnícka organizácia (WHO)**, špecializovaná agentúra OSN, ktorej mandátom je obhajovať univerzálnu zdravotnú starostlivosť, koordinovať reakcie na mimoriadne situácie v zdravotníctve, monitorovať riziká pre verejné zdravie a podporovať zdravie a pohodu ľudí. Bola založená 7. apríla 1948 a ústredie má v Ženeve vo Švajčiarsku.

2.1.2. Nasledujú regionálne a subregionálne medzivládne organizácie zapojené do ochrany zdravia pri práci:

- **Karibské spoločenstvo (CARICOM)**, organizácia pätnástich národov a závislých štátov po celej Amerike, ktorej mandátom je podpora hospodárskej integrácie a spolupráce medzi jej členmi, a zabezpečovať spravodlivé zdieľanie výhod integrácie, a koordinácia zahraničnej politiky . Bola založená 4. júla 1973 a ústredie má v Georgetowne v Guyane.
- **Európske združenie voľného obchodu (EZVO)**, regionálna obchodná organizácia a zóna voľného obchodu pozostávajúca zo štyroch európskych štátov (Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko), ktorých mandátom je slúžiť ako alternatívny obchodný blok pre tie európske štáty, ktoré neboli schopné alebo ochotné vstúpiť do vtedajšieho Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EEC), z ktorého sa následne stala Európska únia. Bola založená 4. januára 1960 a ústredie má v Ženeve vo Švajčiarsku.
- **Európska únia** (predtým Európske spoločenstvo uhlia a ocele a Európske hospodárske spoločenstvo), politická a hospodárska únia 27 členských štátov, ktoré sa nachádzajú predovšetkým v Európe a ktorých mandátom je rešpektovanie zásad právneho štátu a ľudských práv. Bola založená 1. novembra 1993 a jej hlavné sídlo je v Bruseli v Belgicku.
- **Severoamerická dohoda o voľnom obchode (NAFTA)**, dohoda podpísaná Kanadou, Spojenými štátmi mexickými a Spojenými štátmi americkými, ktorých mandátom je

podpora obchodu medzi členmi tohto obchodného bloku. Bola založená 1. januára 1994 a jej ústredie je v Ottawe v Kanade, Mexico City v Mexiku a vo Washingtone DC, USA.

- **Južný spoločný trh**, juhoamerický obchodný blok, ktorého mandátom je podpora voľného obchodu a plynulého pohybu tovaru, osôb a meny. Bola založená 26. marca 1991 so sídlom v Montevideu v Uruguaji.

2.2. Medzinárodné mimovládne organizácie

Medzinárodné mimovládne organizácie sú nasledujúce:

- **Medzinárodná komisia pre zdravie pri práci (ICOH)** je medzinárodná odborná spoločnosť, ktorej mandátom je podpora vedeckého rozvoja, poznatkov, pokroku v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vo všetkých jeho aspektoch. Osem z jej 39 vedeckých výborov sa zaoberá otázkami súvisiacimi s prácou (pracovné a environmentálne dermatózy, zdravie a rozvoj pri práci, zdravie pri práci pre zdravotníckych pracovníkov, zdravie pri práci v chemickom priemysle, zdravie pri práci v stavebníctve, ošetrovatelstvo pri ochrane zdravia pri práci, pracovné lekárstvo, pracovná toxikológia). Bola založená 31. októbra 1906 so sídlom v Ríme v Taliansku.
- **Medzinárodná organizácia pre normalizáciu (ISO)**, normalizačný orgán zložený zo zástupcov rôznych národných normalizačných organizácií, ktorého mandátom je presadzovať svetové obchodné, priemyselné a vlastnícke normy. Bola založená 23. februára 1947 a ústredie má v Ženeve vo Švajčiarsku.
- **Medzinárodná asociácia sociálneho zabezpečenia (ISSA)**, organizácia združujúca národné správy a agentúry sociálneho zabezpečenia, ktorej mandátom je spolupráca pri podpore a rozvoji sociálneho zabezpečenia na celom svete s cieľom napredovať v sociálnych a ekonomických podmienkach obyvateľstva na základe sociálnej spravodlivosti. Bola založená 4. októbra 1927 a ústredie má v Ženeve vo Švajčiarsku.